

TÖRTÉNELEM

- A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület a felső tagozatban ismerteti meg a tanulókkal a múltról való tudás jelentőségét; valamint a társadalmi együttélés, a közösséghez tartozás szerepét és lehetőségeit.
- A történelem, a hon- és népismeret és az állampolgári ismeretek ismeretköreihez kapcsolódó tevékenységformák biztosítják a feltételeket a tanulók számára a fő témakörök megismeréséhez és a tanulási eredmények eléréséhez.
- A műveltségi terület tanítási-tanulási folyamatában figyelembe kell venni a tanulásban akadályozottság gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, különös tekintettel a sajátélményű tevékenységek fókuszba helyezésére.
- Lehetővé teszi az emberiség kulturális értékeinek megismerését; a történelmi és társadalmi összefüggések megértését.
- Az ismeretek folyamatos bővítésével hozzájárul a tanulásban akadályozott tanulók személyiségének fejlődéséhez, különös tekintettel a mérlegelő gondolkodásra, a kommunikáció köréhez tartozó tevékenységek hatékony alkalmazására, a nemzeti érzés erősítésére.

Évfolyamok	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	2	2	2	1
Éves óraszám	72	72	72	36

5–6. évfolyam

Témakör	1. Személyes történelem. A kereszténység	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	– A történelmi megismerés fogalmának kialakítása. A kereszténység jelentősége. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> tér- és időbeli képességek, képzelet.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
1.1. Személyes történelem A címer, zászló, pecsét jelentősége, az idő mérése.		Tájékozódás a térképen. Idő ábrázolása téri-vizuális eszközökkel. Időbeli relációk: a jelen, a múlt és a régmúlt megkülönböztetése. Térbeli relációk: tájékozódási pontok keresése a térképen. Hazánk történelmi zászlóinak és címereinek megismerése, a pecsét fogalma, jelentősége. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása, megkülönböztetése, összehasonlítása. Tematikus képanyagok elemzése,
1.2 Az Ószövetség népe Az Ószövetség/Héber Biblia: Ábrahám és Mózes		
1.3. Újszövetségi történetek		

A keresztény vallás kialakulása és elterjedése. Jézus Krisztus születése. Krisztus Pilátus előtt. Az utolsó vacsora. A feltámadás.	összehasonlítása, megkülönböztetése. Ó- és újszövetségi történetek megismerése.
Fogalmak	jelen, múlt, címer, zászló, pecsét, Isten, föld, ég, növény, állat, Jézus Krisztus

Témakör	2. Fejezetek az ókor történetéből	Javasolt óraszám: 26 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A nagy ókori társadalmak és hatásuk bemutatása. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> tér- és időbeli tájékozódás, képzelet.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<i>2.1. Az ókori keleti kultúrák.</i> Az ókori kelet mezőgazdasága, társadalma, az emberek mindennapi élete. Hitvilág. <i>2.2. Az ókori Görögország – istenek, hősök, tudósok, művészek és az olimpia</i> Történetek a görög mondavilágból. Az ókori olimpiai játékok. <i>2.3. Az athéni demokrácia és a görög-perzsa háborúk</i> A legjelentősebb görög városállam: Athén. Az ókori görögök mindennapjai. A görög-perzsa háborúról: a marathóni csata (Kr. e. 490). <i>2.4. Hadvezérek, csaták, uralkodók az ókori Rómában</i> A római hadsereg és a katonák élete. Róma fénykora. Julius Caesar. Augustus császár. Rómaiak hazánk területén. A Római Birodalom bukása.	Időábrázolás síkban és térben (időszalag-időtorony). Történet olvasása, feldolgozása. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása. Csata modellezése. Helyszínek megkeresése a térképen. Tematikus képanyagok elemzése. Egyiptomi építészeti emlékekkel kapcsolatos képek gyűjtése, a hitvilágukkal kapcsolatos egyes történetek átbeszélése. Antik és modern – összehasonlításra épülő feladatok a tudomány, a művészetek és a sport témakörében. Beszélgetés az olimpiai eszméről. Történet olvasása Athénről. A görög főváros antik történelmi emlékhelyeinek képről történő felismerése. Az ókori Róma nevezetes épületeinek bemutatása. Bepillantás az ókori Róma mindennapjaiba: öltözködés, szórakozás, társasági élet, rabszolgapiac, iskola (beszélgetés, életképek modellezése, illusztrációkészítés). A római hadsereg bemutatása – beszélgetés alapvető szempontok szerint a hadviselés legfontosabb elemeiről: fegyverek, stratégia, emberi tényezők (katonák). Illusztrációk készítése. Pannónia provincia helyzetének, szerepének megismerése a Római Birodalom területén. A bukás okainak közös feltárása.	

Fogalmak	időszalag, Nílus, fáraó, piramis, Hellász, Marathón, olimpia, Athén, városállam, Róma, Itália, gladiátor, légio, provincia, Pannónia, Aquincum.
-----------------	---

Témakör	3. A középkor világa	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A ciklusosság megismertetése a történelmi korszakok tükrében. Nézőpontváltás alkalmazása. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> tér- és időbeli képességek, képzelet.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
3.1. <i>A nyugati és a keresztény államiság főbb jellemzői</i> A hunok szerepe a Római Birodalom hanyatlásában. 3.2. <i>A középkori élet színterei és szereplői (uradalmak, kolostorok, városok, egyetemek)</i> Céhmesterek és kereskedők. Mindennapi élet a középkori várakban. Kolostori élet: történetek az egyház szerepéről. A lovagi életmód és a keresztes hadjáratok.		Történetek olvasása, megbeszélése. Adatok leolvasása térképről. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása. A középkor különböző társadalmi csoportjai – fogalmakhoz, azonosságokhoz és különbségekhez kötődő feladatok. Európa legjelentősebb középkori városainak megkeresése a térképen. A középkori város mint kulturális színtér bemutatása. A hadviselés és a vallások kapcsolatának felismerése a középkori kereszténység tükrében. A lovagi életmód – a lovagokhoz kapcsolódó eszménykép bemutatása – illemszabályok a gyakorlatban.
Fogalmak	vallás, kereszténység, iszlám, hun, király, nemes, jobbágy, lovag, lovagi torna, pápa, latin nyelv, szerzetes, kolostor, város, hadviselés	

Témakör	4. Kalandozások és honfoglalás, a magyarok eredete, képek és portrék az Árpád-kor és a XIV-XV. század történetéből, a középkori magyar állam	Javasolt óraszám: 46 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Fogalomalkotás a magyar nemzettörténet legfontosabb eseményeiről. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> térbeli- és időbeli tájékozódás, történelmi gondolkodás.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
4.1. <i>Történetek a magyarság vándorlásáról és a honfoglalásról</i> A magyarok eredete. Rege a csodaszarvasról. Vérszerződés. Honfoglalás, letelepedés.		A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Mondák, történetek olvasása, feldolgozása. Adott történetben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése. Illusztráció készítése. Múzeum, tájház, emlékmű látogatása.

Kalandozó hadjáratok. 4.2. <i>Az államalapítás: Géza és Szent István</i> Géza fejedelem. I. (Szent) István, Magyarország királya. Államalapítás. Koronázási ékszerek. 4.3. <i>Az Árpád-ház uralkodói, szentjei</i> I. (Szent) László, a lovagkirály. Szent Gellért. Árpád-házi Szent Margit. Könyves Kálmán. II. András. IV. Béla. 4.4. <i>Nagy Lajos, a hódító és törvényhozó</i> Anjou-házi királyok: Károly Róbert és Nagy Lajos Gazdasági intézkedések 4.5. <i>Hunyadi János a törökellenes küzdelmek élén</i> A nándorfehérvári diadal 4.6. <i>Hunyadi Mátyás portréja</i> Az igazságos Mátyás Élet Mátyás király udvarában	Tablókészítés. Adatok leolvasása térképről. Időszalagon, időtornyon történő ábrázolás – összefüggések felismerése. Rajzos történeti napló készítése. A lakóhely történelmi emlékhelyeinek fölkeresése. Látogatás az Országházban, a koronázási ékszerek megtekintése. Jelképek ábrázolása kézműves technikákkal. Történelmi szituációk bevonásával tananyag, tananyagrészek elmondása. A jelentős történelmi személyiségekről három-négy mondatos beszámoló készítése. Szövegalkotás képről, képsorozatról. Tárgyi emlékek gyűjtése, válogatása. Játéktevékenységek a lovagi életmód reprezentációjának érdekében. Tárgyi és írásos történelmi emlékek felismerése, csoportosítása. A különböző várostípusok jellemzőinek csoportosítása. A külső veszélyek felismerésének szerepe az ország életében. A törökök és a magyarok motivációinak felismerése, megfogalmazása. A Mátyás királyról szóló mesék erkölcsi tanulságai. A reneszánsz erények megfogalmazása szépirodalmi szemelvények tükrében. A történelmi szituációk eljátszása. A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Szövegértési feladatok megoldása. Különböző élethelyzetek bemutatása, jellemzőinek összehasonlítása. A törökök és a magyarok motivációinak felismerése, megfogalmazása.
Fogalmak	vándorlás, honfoglalás, Etelköz, Kárpát-medence, államalapítás, állam, koronázási ékszer, szent, lovagkirály, törvény, hódítás, gazdaság, diadal, csata, királyi udvar, reneszánsz, erény.

Témakör	5. Új látóhatárok: a földrajzi felfedezések, a vallási megújulás; az új világkép kialakulása	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi gondolkodás képességének kialakítása és fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> kauzális gondolkodás, képzelet, tér-és időbeli tájékozódás	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
5.1. <i>A nagy földrajzi felfedezések</i> Amerika felfedezése. Felfedezők és hódítók.	Történelmi szövegek olvasása, feldolgozása a nagy földrajzi felfedezőkről. Időszalagon, időtornyon Amerika fölfedezésének	

5.2. <i>Vallási újítók – reformáció és katolikus megújulás</i> Történetek a kor emberének gondolkodásáról; reformáció és ellenreformáció.	meghatározása – jelenhez való viszonyítása. Atlaszhasználat – helyszínek megkeresése a térképen; adatok olvasása térképről. Református és katolikus templom látogatása, a hasonlóságok és eltérések megfigyelése. Az alkotmányos királyság múltja és jelene – képek csoportosítása, jellemzők összehasonlítása és megkülönböztetése. Különböző információforrásokból szóbeli következtetések megfogalmazása. A gyarmatosítók és az őslakosok ellentétének megvilágítása különböző szituációs játékokon keresztül. A különböző keresztény vallási irányzatok jegyeinek megkülönböztetése, szókártyák csoportosítása. Társadalmi-történelmi, erkölcsi problémák felismerése, megfogalmazása elemi szinten.
Fogalmak	felfedezés, távcső, mikroszkóp, Kolumbusz Kristóf, vallás, reformáció, katolikus, királyi udvar, felvilágosodás, gyarmat, gyarmatosító, őslakó, függetlenségi harc

Témakör	6. Magyarország a XVI–XVIII. században	Javasolt óraszám: 24 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történeti megismerés eszközeinek, módszereinek kialakítása és fejlesztése. Koopératív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képzelet, tér-és időbeli tájékozódás.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
6.1. <i>A mohácsi csata és következményei</i> A mohácsi vész A három részre szakadt Magyarország, élet a török hódoltság kori Magyarországon – egy konkrét település (pl. Debrecen vagy Kecskemét) bemutatásával. 6.2. <i>Végvári küzdelmek</i> Szigetvár. Eger. 6.3. <i>Bocskai István és a hajdúk</i> Bocskai szerepe a magyar reformációban.		Történetek olvasása, feldolgozása. Végvárak megkeresése a térképen. Tinódi históriás énekeinek hallgatása kortárs lantművészek előadásában. Királyi Magyarország, Erdélyi Fejedelemség, Török Hódoltság, Bocskai Istvánról, Bethlen Gáborról történet feldolgozása. A végvárakról rajz, makett készítése. A hős várkapitányok jellemzése, tulajdonságok csoportosítása. Művészeti alkotások gyűjtése az eseményekről. Események sorrendbe helyezése. Drámajáték – II. Rákóczi Ferenc életének fölidézése. Bécs, Bécsújhely, Sárospatak, Kassa városainak megmutatása a térképen. Kurucok és labancok – történet feldolgozása. Részletek megtekintése kapcsolódó történelmi filmekből.

6.4. <i>Az Erdélyi Fejedelemség virágkora</i> Bethlen Gábor idején Erdély népei, tájai, kultúrája Bethlen Gábor uralkodása 6.5. <i>Zrínyi Miklós, a hadvezér</i> Zrínyi Miklós hadjáratai és tervei a magyar hadsereg megteremtésére 6.6. <i>A Rákóczi-szabadságharc kiemelkedő személyiségei, céljai</i> II. Rákóczi Ferenc élete. 6.7. <i>Buda visszafoglalása, Magyarország a Habsburg Birodalomban</i> Buda visszafoglalása Mária Terézia Hétköznapi élet a kurucok és labancok korában.	
Fogalmak	végvár, politikus, költő, hadvezér, hajdú, kuruc, labanc,

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló meg tudja különböztetni a történelem forrásait, példákat is tud kapcsolni hozzá. Ismeri a történelmi időszámítás egységeit. Alapvető szinten tájékozódik a történelmi térképen. Az időszalagon felismeri a tárgyalt történelmi időszakokat, évszámokat, kapcsol hozzá tanult ismereteket. Időrendbe helyezi a tanult eseményeket időszalagon, időtornyon. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről. Különbséget tesz a különböző történelmi korok, valamint a magyar és a világtörténelem eseményei között. Ismeri a világtörténelem tanult fordulópontjait; a magyar történelmi tudáskánon legfontosabb sarokpontjait – évszámok, események, uralkodók tükrében. A magyar koronázási ékszereket megnevezi. A megismert mondák, legendák, rövid történetek tartalmát segítséggel elmondja. Megkülönbözteti a történetek mesés és valóságos eseményeit. A történelmi hősökkel érzelmileg képes azonosulni. Ok-okozati összefüggéseket tanári irányítás mellett fölismer.
--	---

7–8. évfolyam

Témakör	1. Történelmi áttekintés	Javasolt óraszám: 8 óra
----------------	---------------------------------	------------------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanult történelmi csomópontok felidézése térben és időben. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> vizuális és auditív emlékezet, analitikus és szintetikus gondolkodás.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<i>Az ókori társadalmakról tanultak átvismélése</i> Az ókori keleti kultúrák Az ókori Görögország. Az ókori Róma. <i>A középkori Magyarországról tanultak átvismélése</i> <i>(korai szakasz, érett szakasz, késői szakasz)</i> Árpád-házi királyok. Anjou-házi királyok és a Hunyadiak. Hazánk három részre szakadása.	Időszalag készítése, a történelmi források megnevezése a tanult történelmi korokból. A régész eszközeinek megnevezése. Múzeumlátogatás. Térképhasználat, terepasztal alkalmazása. Tárgyi emlékek fölismerése az ókorból, különös tekintettel az ókori kelet, Görögország és Róma hagyatékaira. A forrásokhoz kapcsolódóan szövegfeldolgozás. Térképhasználat. Adatok leolvasása időszalagról. A vándorlás és honfoglalás állomásainak megnevezése. Múzeumlátogatás, a koronázási ékszerek megtekintése. Tablókészítés a tanult uralkodókról. Tematikus feladatlapok megoldása.	
Fogalmak	az ötödik-hatodik évfolyamon megismert fogalmak	

Témakör	2. Forradalmak kora		Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A nemzettudat és az állampolgári ismeretek kialakítása, tudatosítása, fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> kauzális gondolkodás, hazaszeretet.		
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek		
2.1 <i>A francia forradalom vívmányai és árnyoldalai</i> A nagy francia forradalom – a polgári átalakulás kezdete. 2.2. <i>Az ipari forradalom találmányai</i> Ipari találmányok és feltalálók. 2.3. <i>A magyar reformkor képviselői</i> <i>(Széchenyi, Kossuth)</i> A polgárosodás Magyarországon. 2.4. <i>A forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei és céljai</i>	A történelmi események időrendi sorrendbe rendezése. Adatok olvasása térképről. Gyűjtőmunka a történelmi személyiségek életéről. Dramatikus technikák: vita a társadalom különböző csoportjai képviselőinek szerepében. Érvek ütköztetése. Plakátkészítés a francia forradalom jelszavaival. Fogalomalkotás az újkori társadalom és gazdaság jellemzőiről. Információgyűjtés a gőz erejéről. Ismeretanyagok gyűjtése a történelmi anyagokhoz. Egy-egy történelmi korról eseménynaptár készítése. Szóbeli beszámoló a tanult reformkori személyiségek tevékenységéről szókérték és képek segítségével. A történelmi személyiségek		

Gróf Széchenyi István élete és munkássága. Kossuth Lajos élete és munkássága. A magyar nyelv hivatalossá tétele. Az 1848. március 15-i események Pesten. Az első független magyar kormány megalakulása, intézkedései. A szabadságharc legfontosabb eseményei.	tevékenységeinek csoportosítása. A reformkori országgyűlések vívmányai – táblázatba rendezés. Helytörténeti kiállítások, múzeumok látogatása. Képvetítés – adatgyűjtés, tények megfogalmazása – véleménycsere. Részvétel helytörténeti sétákon a reformkorhoz kötődő emlékhelyekhez. Öltözékek, viseletek megnevezése és bemutatása. Időszalag, térkép használata. Események képei – időrendben történő csoportosítás. Az első független magyar kormány bemutatása, adatok gyűjtése a miniszterekről. Múzeumlátogatás az 1848/49. évi forradalom és szabadságharc eseményeihez kapcsolódóan. Feladatlapok megoldása. Interaktív tananyagok alkalmazása lehetőség szerint. Az aradi vértanúkról adatok gyűjtése, megemlékezés a hősekről.
Fogalmak	nemzetállam, függetlenségi harc, polgár, munkás, országgyűlés, gőzgép, gyáripar, vasúthálózat, reform, magyar nyelv, törvény, pákozdi csata, isaszegi csata, trónfosztás, világosi fegyverletétel, aradi vértanúk

Témakör	3. A modern kor születése: a nemzeti eszme és a birodalmak kora	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A nemzeti, hazafias érzelmek szerepének bemutatása a nemzetállam életében. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mérlegelő gondolkodás, kauzalitás.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. Az egységes nemzetállamok létrejötte Az olasz nemzetállam létrejötte. Az egységes német állam megalakulása. 3.2. Polgárháború az Egyesült Államokban 3.3. A megtorlás és a dualizmus Magyarországon Megtorlás a szabadságharc után A kiegyezés tartalma és jelentősége Tisza Kálmán és Tisza István munkássága 3.5. Az Osztrák-Magyar Monarchia együtt élő népei	Gyűjtőmunka a könyvtárban. Adatok gyűjtése térképről. Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról – évszámok bejelölése. Információk gyűjtése a XIX. század polgárainak mindennapjairól. Történelmi események időrendi sorba rendezése. Magyarok mindennapjai a szabadságharc leverése után – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. Drámajáték – a néma ellenállás megjelenítése a Habsburg elnyomás idején. A kiegyezés pozitív következményei – fogalmak azonosítása, csoportosítása, megkülönböztetése Magyarországon és Ausztria szempontjából. Budapest fejlődése a XIX. század második	

Az Osztrák-Magyar Monarchia.	felében – épületek azonosítása korabeli képekről. A kiegyezéshez kötődő történelmi személyiségekről adatok, képek gyűjtése (Deák Ferenc, Ferenc József, Erzsébet királyné). Gazdasági-társadalmi változások – fogalmak csoportosítása, egyeztetése. A változások szerepének felismerése az emberek életében. A vasúthálózat fejlődése – adatok, képek gyűjtése a XIX. század második felének magyar vasútépítéséről.
Fogalmak	magyar király, Osztrák-Magyar Monarchia, tőke, bank, vasúthálózat, Budapest, világváros, MÁV, dualizmus

Témakör	4. Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi tanulás képességének fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> empátia, mérlegelő gondolkodás.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
4.1. Az első világháború jellemzői és következményei Európában és Magyarországon Az első világháború előzményei és kirobbanása. Hazánk részvétele az első világháborúban. Az első világháború főbb eseményei. Tanácsköztársaság. 4.2. Trianon és következményei Az Osztrák-Magyar Monarchia fölbomlása. A trianoni békediktátum és következményei. 4.3. Diktatúrák és diktátorok Európában Totális diktatúrák: a kommunista Szovjetunió; a nemzetiszocialista Németország 4.4. Politikai portrék a két világháború közötti Magyarországon Magyarország a két világháború között – Horthy Miklós kormányzó. 4.6. A második világháború jellemzői és		Gyűjtőmunka a könyvtárban a „nagy háborúról.” Az Antant és a Központi hatalmak országainak csoportosítása. Térképhasználat. Helyszínek, adatok leolvasása a történelmi térképekről. Háborús frontvonalak meghatározása. Képek gyűjtése, csoportosítása folyóiratokból. A gyűjtemény alapján rövid fogalmazás készítése. Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról – évszámok bejelölése. Játékfilm-részlet (pl. Nyugaton a helyzet változatlan), dokumentumfilm-részletek megtekintése előzetes szempontok alapján. Információk gyűjtése a XX. század első felében élt polgárainak mindennapjairól. Történelmi események időrendi sorba rendezése. Fiktív levél írása a frontvonalról. Frontok modellezése terepasztalon – a villámháború és az állóháború fogalmának kialakítása. Az országhatárokon belül és kívül élő magyarok mindennapjai a trianoni döntést követően – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. A személyes vélemény és a tény megkülönböztetése. Érvek megfogalmazása a fajgyűlölettel, idegengyűlölettel szemben. A fasiszta és a szövetséges országok csoportosítása.

<i>következményei</i> A második világháború kirobbanása. A második világháború főbb eseményei, technikai újításai. A második világháború befejezése. A párizsi békeszerződés. <i>4.7. Magyarország a második világháborúban</i> Hazánk helyzete a második világháború előtt: a békés revízió Hazánk szerepe a második világháborúban. A Don-kanyar magyar katonái: megemlékezés a hősi halottakról. <i>4.8. A holokauszt Európában és Magyarországon</i> Hazánk német megszállása. Koncentrációs táborok Európában.	Bekövetkezett változások felismerése a háborús kronológia áttekintésével. A II. világháború hadieszközeinek megnevezése. Háborúellenes plakát készítése. Fasiszta eszmék felismerése. Dokumentumfilmek megtekintése, megbeszélése. A világháborúhoz kötődő emlékhely felkeresése. Életkép a koncentrációs táborokban – jellemzők gyűjtése. Részletek olvasása, értelmezése Anna Frank naplójából. Következtetések megfogalmazása a II. világháború eseményeinek tükrében, tanári irányítás mellett.
Fogalmak	világháború, antant, központi hatalmak, állóháború, front, tank, köztársaság, tanácsköztársaság, trianoni békeszerződés, bank, munkanélküliség, fasizmus, nemzetiszocializmus, zsidótörvény, koncentrációs tábor, deportálás, Don-kanyar, nyilas hatalomátvétel, atombomba, Hiroshima

Témakör	5. Hazánk és a nagyvilág a XX. század második felében	Javasolt óraszám: 32 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi tanulás képességének fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mérlegelő gondolkodás, kauzalitás	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<i>5.1. A megosztott világ: a hidegháború, az Egyesült Államok és a Szovjetunió vetélkedése</i> Hatalmi csoportosulások kialakulása a II. világháború befejezése után. A berlini fal kiépítése. <i>5.2. Magyarország a kommunizmus idején</i> Rákosi Mátyás diktatúrája. Az emberek élete az 1950-es évek elején. <i>5.3. Az 1956-os forradalom és a Kádár-</i>	Adatok, tényinformációk gyűjtése a XX. század második felében élt polgárok mindennapjairól. Időszalag, időtorony alkalmazása, történelmi évszámok jelölése. Térképről adatok leolvasása. Rövidítések – fogalmak egyeztetése (pl. ENSZ, NATO, Varsói Szerződés). A keleti blokk és a nyugati blokk országainak csoportosítása. Mindennapi élet modellezése a demokratikus vezetés alatt álló és a szocialista vezetés alatt álló országokban. A személyi kultusz jellemzőinek csoportosítása. A tervgazdálkodás – rámutatás a hamis eszményekre egyszerű modellezéssel. Tárgyi és írásos emlékek megtekintése az	

korszak Az 1956-os forradalom és Nagy Imre miniszterelnöksége. A Kádár-rendszer jellege, életmódja Az 1980-as évek vége, a Kádár-rendszer válsága. 5.4. A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon Rendszerváltoztatás Az Alaptörvény és a mai magyar demokrácia 5.5. Együttélés a Kárpát-medencében: a határon túli magyarok; a magyarországi nemzetiségek a 19. századtól napjainkig.	ötvenes évekből. A személyi kultusz, a diktatúra, a pártállam jellemző jegyeinek fölismerése. Évszámok jelölése időszakon. Szocialista iparvárosok jelölése térképen; rajz, makett készítése a gyárvárosokról. Címerek összehasonlítása a XX. század különböző korszakaiban. Jellemzők megkülönböztetése. Gyűjtőmunka – tárgyi emlékek a tárgyalat történelmi időszakokból. Látogatás az 1956-os forradalomhoz kapcsolódó múzeumi kiállításon. Játékfilm, dokumentumfilm megtekintése az 1956-os forradalomról és szabadságharcról. Képek gyűjtése, csoportosítása a hatvanas, hetvenes, nyolcvanas évek hazai életmódjáról. A Kádár-korszak legfontosabb jegyeiről történő fogalomalkotás, a társadalmi berendezkedéshez kapcsolódó jellemzők rendezése, csoportosítása főfogalmak alá. Csoportosítás tanári irányítás mellett: okok, melyek a kommunista hatalom összeomlásához vezettek. Plakátképek bemutatása: a szovjet csapatok kivonulása Magyarországról területéről.
Fogalmak	hidegháború, Egyesült Nemzetek Szervezete, NATO, Varsói Szerződés, személyi kultusz, többpártrendszer, egypártrendszer, diktatúra, pártállam, termelőszövetkezet, munkatábor, forradalom, Alaptörvény/Alkotmány, szabadságharc, eladósodás

Témakör	6. Régiók története, mérlegen a magyar történelem: lábnyomaink a nagyvilágban; a magyar megmaradás kérdései.	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi tanulás képességének fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mérlegelő gondolkodás; megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás a cselekvés szintjén.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
6.1. Az Európai Unió létrejötte Az Európai Unió szerepe a történelmi-társadalmigazdasági események alakulásában 6.2. A vasfüggöny lebontása és következményei a keleti blokk országaiban A szocialista államrendszerek fölbomlásának következményei	Plakátkészítés az Európai Unió történetéhez kapcsolódóan. A legfontosabb események jelölése időszakon. A szocialista országok utódállamai nevének, fővárosainak csoportosítása – az adott nemzethez kötődő információk gyűjtése. Az új államhatárok megkeresése a térképen. Különböző technológiákról történő információgyűjtés. Tablókészítés az utóbbi két évtized technikái	

6.3. Globális problémák: urbanizáció, környezetszennyezés, terrorizmus, migráció, klímaváltozás A tudományos-technikai forradalom hatása az emberek mindennapi életére 6.4. Az Alaptörvény, a jogállamiság intézményei a mai Magyarországon Az Alaptörvény múltja és jelene – az alapvető jogok 6.5. A hagyományos, illetve agrártársadalmak; a modern, illetve ipari társadalmak 6.6. A határon túli magyarság sorsa 6.7. A magyarországi nemzetiségek kultúrája, helyzete	változásairól. Érvek és ellenérvek gyűjtése, azok ütköztetése a fogyasztói társadalom témaköréhez kapcsolódóan tanári irányítás mellett. A Magyarországon életbe lépett Alaptörvény értelmezése. Feladatok megoldása az alapvető jogok érvényesítésével kapcsolatosan. Gyűjtőmunka, tablóképzítés. A Magyarországon élő nemzetiségekhez kötődő tradíciók bemutatása – hagyományőrző foglalkozások keretében. A határainkon túl élő magyarság helyzete a világban – fotók gyűjtése, honlapok keresése; információk gyűjtése a magyar identitás megőrzésével kapcsolatosan, tanári irányítás mellett. Fogalmak, képek csoportosítása a globalizált világ témakörében.
Fogalmak	Európai Unió, Szovjetunió, Csehszlovákia, Jugoszlávia, jóléti társadalom, alaptörvény, jogállamiság, demográfia, népesedés, kisebbség, vallás, határon túli magyarság

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló kezelni tudja a kiemelkedő történelmi személyiségekről gyűjtött életrajzi adatokat. Ismeri a reformkor haladó politikusainak nevét és törekvéseiről néhány mondatban beszámol. A reformkor eseményei között történelmi összefüggéseket szempontsor szerint fölismer tanári irányítás mellett. Összefüggéseket tud említeni a világtörténelem és hazánk történelmének eseményei között. A nemzeti alapműveltséghez tartozó évszámokhoz történelmi ismeretet kapcsol. Az adott tematikai egység tárgyalt témakörében – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről. Gazdasági, társadalmi változásokra példát tud mondani. A térképen meg tudja mutatni a szabadságharc legfontosabb helyszíneit, szempontsor alkalmazásával beszámol a történelmi eseményekről. Információkat képes gyűjteni a történelmi atlaszból. Képről felismeri gróf Széchenyi Istvánt, Kossuth Lajost, Deák Ferencet. Felismeri Budapest történelmileg nevezetes épületeit. Felismeri, hogy a trianoni békeszerződés mekkora veszteségeket jelentett hazánk számára. A második világháború főbb helyszíneiről, évszámairól, legfontosabb eseményeiről a térkép adatainak segítségével beszámol. A nemzetiszocialista, fasiszta eszmék tartalmát fölismeri, a faj- és idegengyűlöletet elutasítja. Néhány történelmi tárgyú verset, elbeszélést, regényt ismer. Magyarországhoz, hazánk történelmi személyiségeihez pozitív attitűddel viszonyul.
--	--

	A tanult ismeretekhez kapcsolódó dokumentumanyagot képességei szerint értelmezi. Egyszerű összefüggéseket fölismer, azokból következtetéseket képes levonni. A történelem műveltségterülethez kapcsolódó eszközöket, tantárgyi segédleteket a jártasság szintjén tudja alkalmazni.
--	---